

Consentit Boetius, sic canens :

Quicumque solam mente præcipiti petit,
Summamque credit gloriam,
Late patentes atheris cernat plagas,
Arcinamque terrarum situm;
Bretem replere non valentis ambitum
Pudebit aucti nominis.

Boet. l. II metro 7.

Sit tibi tam triste laudari a turpibus, inquit Seneca, quam si lauderis ob turpia : Laetior esto, quoties displices malis, et maiorum de te aestimationes pravas veram tibi laudationem adscribe. Scriptor epularum non de bene vivente, sed de bene pascente, laudabilem profert sententiam. **SENECA.**

Thymiama juxta ritum legis confectum Deus sub interminatione mortis in deos suos converti vetuit; quid autem aliud gloria, nisi honor soli Deo reservatus? **EXOD. XXX, 38.**

DAMNUM. — Puellæ filie Loth in monte patrem inebriantes de eo conceperunt; Super quo Origenes ita ait : Observare debes non forte, cum effugeris flammam sæculi ad instar Loth, et ad scientiæ altitudinem, ventu ad quedam caecumina montis perveneris, tibi insidierit duæ filiae tuæ, a te non discedunt, sed sequuntur etiam cum ascenderit ad montem, nempe vana gloria, et major soror ejus superbia. Quæ ideo filie dicuntur, quia non nobis extrinsecus veniunt, sed ex ipsis operibus perfectionis nascuntur. Vide ergo, ne de his generes filios, quia qui de his nati fuerint, non ingrediuntur Ecclesiam Dei. **ORIGENES apud Gr. lect. com. f. 602.**

Cum olim accipiter insultasset trochilo, quod muscis tantum, et vermiculis viveret; respondit trochilus, non invidere se ipsi delicatam mensam perpetuo bello paratam, cum tamen ipse vilioris sua mensa cum pace fruatur; timendum quoque, ne mensa illi sua sat caro constet pretio. Et ita contigit; nam paulo post accipiter columbis insidiatus a rustico capitur; et ex turri in terrorem suspensus est, quo visu trochilus dixit : Quam longe, o frater, vitæ tuæ consultius fuisset, una mecum vermiculos in cibos legere, quam alienas aves insectari! Applicata ad gloria vanæ venatores. **DREX. in amul. l. II, c. IV, § 6.**

Agasides ab Halcarnasseis in exilium relegatus est, quod tripodem, quem ludis obtinuerat, Deo non dedicasset, sed domum retulisset. Quid ille, qui vitam suam Deo non dedicat? **HEROD. l. I.**

AXIOMATA.

Ubi multa laus, ibi multa fraus. **BUCHLER.**

Nec te collandes, nec te culpaveris ipse;
Hoc faciunt stulti, quos gloria vexat inanis,
Qui sese laudat, laudis se munere fraudat;
Laus vera alterius semper ab ore venit.

Laus propria sordet.

Est nimium rarus, qui laudis non sit avarus.

Gloriæ ambitio virorum morbus est felicium. **DREX. in amul. 2, c. IV, § 4.**

Gloria umbra virtutis etiam invito comitatur. **Ibid. § 5.**

Gloria spernentem fovet, aversatur amantem. **Anonym.**

Facilius est gloriam omnino fugere, quam rite querere. **DREX. l. c.**

Vitam agit leporis, quicumque vanus auceps gloriæ est. **Ibid.**

Gloria umbra est parva magnis, pusillis maxima. **Ibid. ex monast.**

Compendio assequi vis gloriam? contemnit. **Trochai.**

AUCTORES.

Jeremias Drexelius in Amussi l. c. IV et v.

Joannes Busæus in Panario V. Inanis gloria.

Ludovicus Granatensis in locis communibus f. 597.

Bernardinus Rosignolius l. II, de disc. c. XXIV.

Alphonsus Rodriguez p. 1, tr. 3, c. II et seqq.

Eusebius Nierembergicus de ador. in spir. et verit. l. II, cap. XXI.

Joannes Cassianus l. XI, de Instit.

Jacobus Alvar. de extinct. vitiorum II, l. I, p. 2, c. XV et XVI.

Hadrianus Pyraeus in apophtegmatis S. Ignatii l. III, c. XI.

Mathias Faber conc. 3, in Fer. cin. et in Auctario them. 5, in Dom. 3, post Epiph. et the. 2, in Dom. 23, post Pentec.

Thomas Stapletonus textu II, in Dom. 3, Adv. et text. 3, post Epiph. et text. VI, in Dom. 4, Quadr. et text. V. Dom. Pass. et text. I. Dom. 1, post Pent. et text. VII. Dom.

7, post Pent. et text. VII. Dom. 10, post Pent.

Josephus Langius in Polyanthæa. Verbo Gloria.

Josephus Mansi in Bibl. mor. tr. 95.

VERBUM DEI

QUOAD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est id, quod loquitur Deus, ut definit Serarius; (**SERAR. in prolo. c. II, q. 2.**) sic enim etiam Verbum increatum involvit. Quod si tamen solum creatum Verbum, de quo hic potissimum sermo erit, definitur quis velit, dici potest, quod sit sermo a Deo immediate, vel mediate (per homines) prolatus.

DIVISIO. — Dividitur 1. in *Increatum et Creatum.* Illud est ipsa æterna Dei Sapiencia, seu Filius Dei, de quo S. Joannes dixit : In principio erat verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. (**JOAN. I, 1.**) Istud est Verbum Dei in tempore per Angelos, vel homines prolatum, de quo S. Paulus ad Hebræos locutus est, dicens : Multifariam multisque modis olim loquens Deus Patribus in Prophetis; novissime diebus istis locutus est nobis in Filio, quem constituit hæredem universorum. **HEBR. I, 1.**

Subdividitur 1. in *scriptum, et non scriptum.* Illud est, quod in Scriptura, seu Bibliis continetur. Hoc est, quod a primo suo auctore scriptum non fuit, sed solum ore tenus traditum est, unde, et *Traditio* vocatur, de quo S. Paulus Thessalonicensibus dixit : Tenete traditiones, quas accepistis, sive per sermonem, sive per epistolam. (**II. Thess. II, 13.**) Iterumque subdividitur in *divinam, quæ ab ipso Christo Apostolis tradita est, qualis est Sacramentorum materia : Apostolicam, quæ ab Apostolis accepta est, qualis est jejunium quadragesimæ, et quatuor temporum, et similia : et Ecclesiasticam ; quæ nihil aliud est, quam consuetudo quadam antiqua, quæ, vel a Prælati, vel a populis inchoata, tacito consensu vim legis obtinuit.*

Subdividitur 2. in verbum *prædicatum, de quo Christus : Euntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creaturæ; (MATT. XVI, 13.) et auditum : de quo idem dixit ad turbas : Beati, qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illud. LUC, XI, 28.*

S. Bernardus aliam quandam accidenta-

lem assignat; dicens : Arbitror, non incongrue quinque lapidibus istis quinque partium verbum intelligi, scilicet comminationis, promissionis, dilectionis, imitationis, et orationis. Horum quippe verborum late patens copia in divinarum reperitur serie scripturarum; et forte ipsa sunt quinque verba, quorum meminit Paulus, malens quinque verba loqui in sensu, quam decem millia in lingua, etc. Jam vero collectos istos lapides, contra superbiæ spiritum dimicaturus David in vase memoriæ suæ reponat, considerans, quanta nobis comminetur Deus, quanta promittat, quantam nobis exhibeat charitatem, et quam multa nobis sanctitatis exempla proponat, quemadmodum denique orationum nobis ubique commendat instantium. **S. BERN. s. in Do. 4, post. Pent.**

EX S. SCRIPTURA.

QUALITAS. — Justi sunt omnes sermones mei, non est in eis pravum quid, neque perversum : recti sunt intelligebant, et æqui inveniuntibus scientiam. **PROV. VIII, v. 8.**

Omnis sermo Dei ignitus clypeus est sperantibus in se : ne addas quidquam verbis illius, et arguaris, inveniariisque mendax. **PROV. XXX, 5.**

Non voluntate humana allata est aliquando Prophetia, sed Spiritu Sancto inspirati, locuti sunt sancti Dei homines. **II. Pet. I, 21.**

Hæc omnia in figura contingebant illis; scripta sunt autem ad correptionem nostram. **I. Cor. x, 11.**

Habemus firmiorem propheticum sermonem, cui beneficatis attendentes, quasi lucernæ lucenti in caliginoso loco, donec dies elucescat, et lucifer oriatur in cordibus vestris. **II. Petr. I, 19.**

Luceerna pedibus meis verbum tuum, et lumen semitis meis. **Ps. CXVIII, 105.**

Verbum sapiens quodcumque audierit sciens, laudabit, et ad se adjiciet : dividit luxuriosus, et displicebit illi, et projiciet illud post dorsum suum. **Ecccl. XXI, 18.**

Verba, quæ ego locutus sum vobis, spiritus, et vita sunt. **JOAN. c. VI, 64.**

Qui ex Deo est, verba Dei audit : propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. **JOAN. VIII, 47.**

Ignitum eloquium tuum vehementer, et servus tuus dilexit illud. **Psal. CXVIII, 140.**

NECESSITAS. — Nisi Dominus exercituum reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuisset, et quasi Gomorra similes essemus. Audite verbum Domini, Principes Sodomorum, percipite auribus legem Dei nostri. Quo mihi multitudinem vicinarum vestrarum. *Is. i. 9.*

Qui declinat aures suas, ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis. *Prov. xxviii. 9.*
Ecce dies veniunt, dicit Dominus: et emittam famem in terram: non famem panis, neque sitim aquae, sed audiendi verbum Domini. *Amos. viii. 12.*

Ecce ego inducam super civitatem hanc, et super omnes urbes ejus universa mala, quae locutus sum adversus eam: (*Jerem. xix. 45.*) quoniam induraverunt cervicem suam, ut non audirent sermones meos. *Vid. et Jo. xi. 48.*

Propterea abundantius oportet observare nos ea, quae audivimus, ne forte perefluamus. *Heb. ii. 4.*

UTILITAS. — Vivus est sermo Dei, et efficax, et penetrabilior omni gladio accipiti: et pertingens usque ad divisionem animae, ac spiritus, compagum quoque, ac medullarum. *Heb. iv. 27.*

Omnis Scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia, ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus. *I. Tim. ii. 16.*

Quaecumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam et consolationem Scripturarum, spem habeamus. *Rom. xv. 4.*

Non in solo pane vivit homo: sed in omni verbo, quod procedit ex ore Dei. *Matth. iv. 4.*

Verba, quae dedisti mihi, dedi eis: et ipsi acceperunt, et cognoverunt vere, quia a te exivi. *Joan. xvii. 8.*

Sciatis filii tui, quos dilexisti Domine, quoniam non nativitatis fructus pascent homines, sed sermo tuus hos, qui in te crediderint, conservat. *Sapiens. xvi. 26.*

Suscipite insitum verbum, quod potest salvare animas vestras. *Isa. i. 28.*

Beati, qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illud. *Luc. xi. 28.*

Declaratio sermonum tuorum illuminat, et intellectus dat parvulis. *Psal. cxviii. 130, vi et 105.*

Verbum meum, quod egreditur de ore meo, non revertetur ad me vacuum, sed fa-

ciat, quaecumque volui, et prosperabitur in his, ad quae misi illud. *Isa. lv. 11.*

Sustinuit anima mea in verbo ejus. *Ps. cxix. 5.*

In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi. *Ps. cxliii. 41.*

Tuus, Domine, sermo sanat omnia. *Sap. xvi. 12.*

Numquid non verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus, et quasi malleus conterens petram? *Jerem. xxviii. 29.*

Factus est sermo Dei, quasi ignis exsurgens in corde meo. *Idem. xx. 9.*

Assumite gladium Spiritus, quod est verbum Dei. *Eph. vi. 17.*

Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute multa. *Ps. lxxii. 12.*

Oves meae vocem meam audiunt: et ego vitam aeternam do eis, et non peribunt in aeternum. *Jo. x. 22.*

Amen, amen dico vobis: qui verbum meum audit, habet vitam aeternam. *Idem. v. 54.*

JUCUNDITAS. — Inveni sunt sermones tui, et comedi eos, et factum est mihi verbum tuum in gaudium, et in letitiam cordis mei. *Jerem. xv. 16.*

In via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus divitiis. *Ps. cxviii. 14.*

Beatus, quem tu erudieris, Domine, et de lege tua docueris eum. *Ps. cxliii. 13.*

Quam dulcia facibus meis eloquia tua, super mel ori meo. *Ps. cxviii. 103.*

Favus distillans labia tua, sponsa: mel, et lac sub lingua tua. *Cant. iv. 41.*

VERBUM DEI AUDIENDUM. — Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. *Jo. ix. 47.*

Ponite haec verba mea in cordibus, et in animis vestris, et suspendite ea pro signo in manibus, et inter oculos vestros collocare. *Deut. xi. 48.*

FACIENDUM. — Estote factores verbi: et non auditores tantum, fallentes vosmetipsos. *Vid. Jo. x. 27.*

Filii mi, custodi sermones meos, et praecipua mea reconde tibi. *Jac. i. 22.*

Non auditores legis justi sunt apud Deum, sed factores legis justificabuntur. *Prov. vii. 4.*

Si quis auditor est verbi, et non factor, hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis suae in speculo: consideravit enim se, et abiit, et statim oblitus est, qualis fuerit. *Rom. ii. 13.*

Omnis, qui audit verba mea et, non facit, similis erit viro stulto, qui aedificavit domum suam supra arenam: et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in domum illam, et fuit ruina illius magna. *Jac. i. 23.*

Qui perspexit in legem perfectam libertatis, et permanserit in ea: non auditor obliviosus factus, sed factor operis; hic beatus in facto suo erit. *Matth. vii. 16.*

PRÆDICANDUM. — Prædica verbum, insta opportune, importune; argue, obseca, increpa, in omni patientia et doctrina. *Jac. iii. 25.*

Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, et annuntia populo meo scelera eorum. *Is. lviii. 3.*

Notum facio vobis Evangelium, fratres, quod evangelizatum est a me: quia non est secundum hominem; neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per revelationem Jesu Christi. *Gal. i. 11.*

Euntes in mundum universum praedicate Evangelium omni creaturae. *Marc. x. 45.*

DAMNUM NEGLECTI VERBI DEI. — Cor fatui quasi vas contractum, et omnem sapientiam non tenet. Verbum sapiens quodcumque audierit scius, laudabit, et ad se adjiciet. *Ecc. xxi. 17.*

Haec dicit Dominus: Si non audieritis me, ut ambuletis in lege mea, quam dedi vobis, ut audiat sermones servorum meorum Prophetarum, quos ego misi ad vos, et non audistis: Dabo domum istam sicut Silo, et urbem hanc in maledictionem cunctis gentibus terrae. *Jer. xxvi. 6.*

Cui loquar? et quem contestabor, ut audiat? Ecce incurcumise aures eorum, et audire non possunt: Ecce verbum Domini factum est eis in opprobrium, et non suscipiunt illud. *Ibid. c. vi.*

Qui spernit me, et non accipit verba mea, habet, qui judicet eum; sermo, quem locutus sum, ille judicabit eum in novissimo die. *V. X. Jo. xii. 48.*

Propterea abundantius oportet observare nos ea, quae audivimus, ne forte perefluamus: si enim, qui per Angelos dictus est sermo, factus est firmus, et omnis praevaricatio, et inobedientia accepit justam mercedis retributionem, quomodo nos effugiemus, si tantam neglexerimus salutem. *Hebr. ii. 1; Vid. etiam Matth. vii. 26.*

EX SS. PATRIBUS ET DOCTORIBUS.

QUALITAS. — Plus est, verbi pabulo victuram in perpetuum mentem refecere, quam ventrem morituræ carnis terrene cibo satiare. *S. Greg. ho. vi. sup. Evang.*

Scriptura, ut fidelis speculi ditor, nullius accipit adulandum personam, sed ad laudanda, et vituperanda hominum facta, illis ipsa indicat, vel legentibus judicanda proponit. *S. Aug. l. xxii. cont. Fa. c. lxxv.*

Mare est Sacra Scriptura, habens in se sensus profundos, altitudinem propheticorum ænigmatum, in quod mare plurima introeunt flumina: ex hujus luminis plenitudine quicumque acciperit, elevat vocem suam: ex hoc flumine aqua saliens in vitam aeternam, quæ lætificat civitatem Dei. *S. Ambr. l. vii. ep. xlii.*

Scriptura Sacra cibus est nobis in obscurioribus, quia quasi exponendo frangitur, et mandendo glutitur: potus est in locis aperi-
tioribus, quia ita absorbetur, sicut invenitur. *S. Greg. l. i. mor. c. cxxi.*

Arcus est Scriptura, de qua ad corda hominum, sicut ferientes sagittæ, sic terrentes sententiæ veniunt. Hunc autem Deus intendit, quia per Scripturas peccatoribus minas exhibet: in eo paravit vasa mortis, quia necundum eloqui sui sententiam eos, qui nec corrigi negligunt, reprobos damnat. *Idem, l. xix. mor. c. xxviii.*

Tanta est Christianarum profunditas literarum, ut in eis quotidie proficerem, si eas solas incunte pueritia usque ad decrepitem senectutem maximo otio, summo studio, meliore ingenio conarer addiscere, in quibus latet altitudo sapientiæ, ut animosissimis, acutissimis, fragrantissimisque cupiditate descendendi hoc contigat, quod eadem Scriptura quodam loco habet: Cum consummaverit homo, tunc incipiet. *S. Aug. ep. ii. ad Val.*

Scriptura, et creatura ad hoc sunt, ut ipsa quaeratur, ipsa diligatur, et qui ipsam creavit, et qui illam inspiravit. *Idem, l. ii. de Trin.*

Sic loquitur S. Scriptura, ut altitudine superbus irrideat, profunditate attentos terreat, virtute magnos pascat, affabilitate parvulos nutriat. *Idem, l. ii. in Gen. c. xix.*

A quocumque proferatur verbum Dei, non est attendendum a quo proficiscatur verbum, sed cuius sit verbum, quia Matth. x. dicitur:

Non vos estis, qui loquimini, sed spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. BELLO. I. I, par. I, dis. X, spec.

Quomodo possunt verba Dei dulcissima esse in faucibus tuis, in quibus est amaritudo nequitiae? AMBROS. in *Psal.* cxviii.

Verba Dei tunc verius mens intelligit, quam in ejus sensum ipsum quaerit. GREG. *moral.*

Custoditio verborum Dei intelligenda est operatione praeceptorum; frustra enim custodiuntur memoria, si non custodiuntur et vita; nam verba Dei tenendo agunt quidam ne obliviscantur, nec agunt vivendo, nec corrigantur. AUGUS. in *Psal.* cxviii.

NECESSITAS. — Tentavimus consolari eum de verbo Dei, sed ille non erat de sapientibus formicis; quae sibi aestate collegerunt, unde hyeme vivant. Cum enim res sunt tranquillae, tunc homo sibi debet colligere verbum Dei, et recondere in imis cordis sui, quemadmodum formica abscondit in cavernosis penetralibus labores aestatis; per aestatem enim vacat hoc agere; venit autem hyems, idest, intervenit tribulatio, et nisi intus invenerit, quod edat, necesse est, ut fame disperat; iste enim sibi non collegerat verbum Dei. S. AGG. in *Ps.* xxxvi.

Quid est fides, nisi humanae intelligentiae lumen? Et unde in hoc lumine illuminantur Christiani, nisi per verbum Dei? Ideo dicitur ad Rom. x. *Fides ex auditu, auditus autem per verbum Dei.* Ergo si deliceret verbum Dei in mundo, deliceret fides Christi, et omne lumen necessariae veritatis. S. BEAT. t. II, s. x, ar. 3, c. 2.

Apud nos homo est, non is tantum, qui pane vescitur, sed qui priusquam de ullo cibo, divinis, ac spiritualibus eloquiis perficitur. Hoc autem hominem esse, discit ex his, quae Christus effatus est: *Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* Itaque duplex vitae nostrae est alimentum, unum deterius, alterum vero praestantius, et hoc praecipue capessendum est, ut et animam alere possimus, neque fame illum torqueri sinamus. S. CHRYST. t. V, s. xl.

Titubant fides, si divinarum Scripturarum vacillat auctoritas. Porro fide titubante ipsa etiam charitas languescit. S. AUG. de *doct. Chri.*

UTILITAS. — In Scripturis ignorans invenit, quod discat; contumax, quod timeat; laborantes praemia, pusillanimitas mediocritas

justitiae cibos, qui, etsi pinguem non faciunt animam, mori tamen non permittant. Qui autem est magis animi, invenit ibi spirituales escas, quae perducant eum prope ad Angelorum naturam: qui vero est vulneratus a diabolo invenit in eis cibos medicinales, et salutem per poenitentiam. S. CHRYST. *sup. Matth.* xxiv.

Geminum confert donum lectio Scripturarum sanctarum, sive quia mentis intellectum erudit, seu quod a vanitatibus mundi abstractum hominem ad amorem Dei perducit. S. ISID. I. III, de *sum. bon.*

Quisquis verbo Christi pascitur, terrenum pabulum non requirit. Nec enim potest panem saeculi capere qui pane reficitur Salvatoris. Negligit famem corporis, qui pabulo lectionis intendit: nec ventris curam habere poterit, qui alimentum cibi caelestis acquirit; ipsa enim omnium refectio est, quae saginat animam, quae impinguat viscera, cum de divinis Scripturis cibum eloquii percipimus. S. AMBR. in *ser.* xl.

Quaerit anima verbum, cui consentiat ad correctionem, quo illuminetur ad cognitionem, cui innitatur ad virtutem, quo reformetur ad sapientiam, cui conformetur ad decorem, cui maritetur ad fecunditatem, quo fruatur ad jucunditatem. S. BENN. s. xxv, *sup. Cant.*

Omnium medicinarum thesaurus divinae Scripturae sunt, et, sive stultitiam exuere, sive affectus sedare, sive pecuniarum cupiditatem expellere, sive dolores contemnere, sive fortem animum induere, sive adversa aequo animo tolerare velimus, quam plurima hinc remedia invenire possumus. S. CHRYST. *ho. lxiii, de ira.*

Paradisus est S. Scriptura, in quo arbor vitae bonos fructus facit, et aeternae spei mandata diffundit per universos populos. S. AMBR. I. VI, ep. xli.

Omnis doctrina caelestis lux nobis ad iter vitae est, quae, lucernae modo, in hac nocte saeculi preferenda est, cum aliqui, aut agimus, aut cogitamus, aut loquimur, ut ea in omnem progressum ejusdemque operationis utamur. S. CYPRIAN. in *Ps.* cxviii.

Utere S. Scripturae lectione vice speculi, foeda corrigendo, pulchra conservando, et pulchriora faciendo; Scriptura enim speculum est, foeda ostendens, et corrigi docens. S. IHER. in *epist. ad Dom.*

Qui verbum divinum libenter audit, in aures animae de patria Paradisi transmissas

se suscepisse non dubitet. S. AUG. *ho. ii, ex l.*

Anna Scripturas sanctas, et amabit te sapientia: dilige eam, et servabit te: honora illam, et amplexabitur te. S. IHER. *ep. ad Demet.*

Evangelii praecepta, fratres dilectissimi, nihil sunt aliud, quam magisteria divina, fundamenta edificandae spei, firmamenta corroborandae fidei, munimenta fovendi cordis, gubernacula dirigendi itineris, praesidia obtinendae salutis. S. CYPRIAN. *de orat. Dom.*

Eadem divina quaedam, et ineffabilis est passionum extinctio: nam, et spinas passionum extirpat, telluremque puram reddit, seminaria dimittit pietatis, atque ad vigorem fructum agit. *Idem, ho. ii, de poen.*

Est Ecclesia Dei mercatus quidam spiritualis, medicamentorumque officina animabus; et par est, ut, sicut qui ad mundanas venimus, inde multis mercibus conquisitis redeamus; vel quasi e medici domo, receptis, quae animabus nostris congruunt, medicamentis, exeamus. S. CHRYST. *hom. ii, in Genes.*

Vide, quam congrue dicitur verbum Dei, semen: sicut enim in terra semen seminatatum germinat, et crescit: Primo enim, ut dicitur Marc. iv, facit herbam, et deinde spicum, deinde plenum frumentum in spica: sic verbum Dei seminatatum in corde peccatoris, primo facit herbam contritionis, secundo spicam confessionis, quae se in altum erigit per spem remissionis. Tertio plenum frumentum satisfactionis, de quo *Psal.* lxiv, valles, idest, humiles poenitentes abundant frumento satisfactionis, ut poena respondeat culpae. S. ANTON. PADOAN. in *sezag.*

Verbum, quando est praedicatum digne, et auditum devote, illuminat auditores in cognitione spiritualium; quia illa, quae sunt fidei, per aures debent intrare in corde, non per oculos, nec aliter. Ita sunt alta, et transcendunt illa, quae fidei sunt, quod non possunt intrare in corde, nisi per aures, v. g. vos creditis, quod quando homo moritur, et anima separatur a corpore, quod vivit, et vadit in Paradisum, si fuit bonae vitae, vel in purgatorium; vel, si fuit impenitens, in infernum: ista veritas non intrat in corde vestro per oculos, quia non potestis videre animam, quando recedit a corpore quantumcumque respiciatis: sed ista veritas intrat per aures, quae ita dicit Apostolus:

Fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi. S. VINCENT. FER. s. iv, in *Dom. iii, post Pasc.*

Innumeras utilitates facit verbum Dei in anima, ut ait Bernardus; nam fronat eam a peccatis, vivificat, illuminat, inflammat, mundat, pascit, confirmat, sanat, foecundat, emollit, et totius boni capacem facit; Etenim verbum Dei est frenum, vita, lux, ignis, cibus, medicina, virtus, et purificatio cordium. S. THOM. *Vill. S. in sezag.*

Ibi bonum consilium, ubi bonum est Dei verbum. Misit Deus verbum suum, ut sanaret hominem, non ut perderet. Hoc verbum medicina est. S. AMBR. in *Ps.* xlv.

Saepe ad auditum ejus mollior, et credit illa otiosa duritia cordis, in qua homo non sentit se, nec alium veretur; pietate non flectitur, nec precibus removetur, exemplis non inducitur, minis non terretur, beneficiis induratur, non eruditur flagellis, frontosus ad turpia, pronus ad illicita, subditi nescius, nisi cum resistere non potest. Et in multis exemplum sit tibi Pharaeo cordis duri: sancta est enim violentia, et virtus verbi Dei, ut non sit cor petrinum, et durum, quod sentiens vires illius non confringatur, et emollescat: Unde Jerem. xxiii, *Verba mea sunt quasi ignis ardens, dicit Dominus, et quasi malleus conterens petras.* (S. BERNARDINUS, t. II, s. ix, in *Do. I. quad.*) In vitis Patrum, ait Joannes Abbas: Quid durius lapide? quid mollius aqua? Et tamen.

Gutta cavat lapidem, non bis, sed saepe cadendo:

Sic verbum Dei cor durum aperit ad timorem, et amorem Dei. Unde *Psal.* xvii, 9, *Ignis a facie ejus excarsit, id est, ardens a notitia verbi Dei descendit: carbonem, id est, hominem in peccatis excaecat, successi sunt ab eo.*

JUCUNDITAS. — Nunc festinamus caeleste manna suscipere; istud enim manna, prout vult quisque, talem saporem sapit: Audi enim et Dominum dicentem his, qui accedunt ad se: *Fiat tibi secundum fidem tuam.* Et tu ergo si verbum Dei, quod in Ecclesia praedicatur, tota fide, et tota devotione suscipias, fiet tibi ipsum verbum, quodcumque desideras, v. g. si tribularis, consolatur te: dicens: *Cor contritum, et humilitatum Deus non despiciet.* Si laetaris prospere, cumulat tibi gaudium, dicens: *Laetamini in Domino, et exultate justi.* Si iracundus es, mitigat te,

dicens. *Dominus sanat omnes languores tuos.* Si paupertate consumeris, consolatur te, dicens: *Dominus suscitavit de terra inopem, et de stercore erigit pauperem.* Sic ergo manna verbi Dei reddit in ore tuo saporem, quemcumque volueris. S. AUGUSTINUS, s. xci, de temp.

Verba Dei sunt pascua vite, refectio anime, dulcedinis pocula, dilectorum Christi lactificatio corda, chariora diligentibus Christum super aurum, et lapidem pretiosum multum, et dulciora super mel, et favum. S. BERNARDUS, ser. x, in Can. Do.

Manna habet omne delectamentum, et divinus sermo omnibus congruens qualitati audientium condescendit, quem, dum electus quisque utiliter juxta modum suum intelligit, quasi acceptum manna in voluntarium saporem vertit. S. GREGORIUS, l. VI, c. vii, mor.

Quoties Episcopi, et Sacerdotes in Ecclesia predicant, toties convivium preparatur; in hoc autem convivio tales potiones, taliaque infirmis antidota anteponunt, quibus cœci illuminantur, paralytici curantur, mortui resuscitantur, omnesque morbi, omnesque infirmitates sanantur. S. BASILIUS, hom. II de jejuniis.

Favus distillans labia tua, expositio Sacrarum Scripturarum, mel et lac in doctrina tua sub lingua tua, eo quod lacte parvulus nutris, in melle diversorum vulnereum peccatorum putredines tollis. S. BERNARDUS, in Cant.

DIGNITAS. — Si in viris prudentibus expectari id maxime solet, ut ea, quæ loquuntur, gravitate eorum, doctrinaque digna sint, omnique sermo non sit fortius, et vagus, sed ex rationabilibus causis profectus, et expectationi audientium utilis, et auctori cognitum differendum. Quanto magis id celestibus eloquiis opinandum est, ut quidquid in his excessum est, divinum, rationale, et perfectum esse existimetur. S. HILARIUS, in Psal. cxxxv.

Major est hujus Scripturæ auctoritas, quam omnis ingenii humani perspicacitas. S. AUGUSTINUS, super Genes.

Tanta, ac talis est divinæ Scripturæ sublimitas, ut non solum verba, quæ a Sanctis, vel ab ipso Domino dicta referuntur, sed etiam circumstantiæ rerum, quæ simpliciter positæ videntur, spiritualibus sint plenæ mysteris. Idem in hom.

ÆQUITAS. — Vellem scire, si ab illa hora, qua verbum Dei predicari cœperit, semper

pretiosissimas gemmas, et inanes, vel annulos aureos erogare volemus utrum stare, vel accipere vellent filia nostræ? sine illa dubitatione, cum grandi ambitione, quæ illi offeruntur, acciperent. Nos vero, quæ ornamenta corporalia offerre nec possumus, nec volumus, ideo non libenter audimus; sed non est justum, ut spiritualia ministrantes superflui judicemur. Qui enim verbum Dei libenter audit, inanes, de patria Paradisi transmissas, se suscepisse non dabitur. S. AUGUSTINUS, n. 10, hom. xxvi.

Interrogo vos fratres, vel sorores, dicite mihi, quid vobis plus videtur, Corpus Christi, an verbum Christi? Si verum vultis respondere, hoc dicere debetis, quod non sit minus verbum Dei, quam Corpus Christi? Et ideo quanta sollicitudine observamus, quando nobis Corpus Christi ministratur, ut nil ex ipso e manibus nostris in terram cadat; tanta sollicitudine observemus, ne verbum Dei, quod nobis erogatur, dum aliud aut cogitamus, aut loquimur, de puro corde deperat; quia non minus reus erit, qui verbum Dei negligeret audierit, quam ille, qui Corpus Christi sua negligentia in terram cadere permisit. S. BERNARDUS, l. xxv, n. 3, c. II.

AUDIENDUM. — Unum timeo, ne toties audita verba salutis vilescere nobis incipiant, tanquam verba. Vilis siquidem, et volatilis res verbum hominis, nullius molis, nullius ponderis, nullius pretii, nullius soliditatis. Aerea verberat, unde, et verbum dicitur, et sicut folium, quod vento rapitur, effluit, et non est, qui consideret. Nemo vestrum, fratres, accipiat, nemo sic despiciat verbum Dei: dico enim vobis bonum illi fuisset, si non audisset homo ille. Fructus vite sunt verba illa, non folia, et si folia, sed aurea sunt, proinde non parvi penduntur, non pertranseant non prætervolent. Ipsa quoque colligite fragmenta, ne pereant. Terra enim, quæ sæpe supervenientem suscepit imbrem, si non fecerit fructum, terra reproba est, proxima maledicto. S. BERNARDUS, serm. in festo SS. Petri et Pauli.

In sinu cordis abscondemus, quando mandata illius non transitorie, sed implendo opere audiemus. Hinc est, quod de ipsa Matre Virgine scriptum est: *Maria autem conservabat omnia verba hæc, confersens in corde suo.* S. GREGORIUS, l. XVI, mor., c. xvi.

PREDICANDUM. — Prudentibus viris non placent phalerata, sed fortia: quando non res pro verbis, sed pro rebus enumerandis

verba sunt instituta. S. PROSPER, l. III, de vit. cont. c. ult.

Verborum flosculos non quæramus; qui maturitatis fructum quærit, despiciat amœna camporum. S. CHRYSOSTOMUS, s. xviii.

Ego quid sum, nisi cophinus seminatoris? ille in me ponere dignatus est, quæ vobis spargo: nolite attendere ad utilitatem cophini, sed ad claritatem seminis, et potestatem seminantis. S. AUGUSTINUS, hom. xxvi, ex 50.

Ut predicandi veritas servetur, vivendi altitudo teneatur. S. GREGORIUS, hom. II, in Ezech.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA.

VERBUM DEI ESTIMATUM, S. EIUS DIGNITAS. — Beata Virgo, ut Lucas testatur, omnia verba, quæ Christus loquebatur ad ipsam, conservabat in corde suo. LUC. II, 52.

Sed et de Esdra narrat S. Littera, quod, cum librum legis populo prælegeret, tantus in eo clamor, et tumultus fuerit excitatus, ut compulsi sint Levitæ populo silentium, et quietem imperare. Sed et aures populi omnes erant erectæ ad librum, licet a mane usque ad mediam diem legeretur. ESRA. II, c. viii.

Cum Christus in terris concionaretur, turbæ irrebant in eum, ut audirent verbum ejus, ita ut neque posset panem manducare. LUC. IV, et MARC. III.

Cum Paulus, et Silas Beream venissent, nobiliores suscepere verbum cum omni aviditate. ACT. VII.

Constantinus Imperator Eusebium Casariensem concionantem audiens, non nisi stare voluit, dicens: Verbum Dei a stantibus audiri debere, ut altius animo insideat, v. n. 49. EUSEBIUS, l. IV, de vit. Constant.

B. Francisca a Jesu discalceata magna voluptate, et copioso lacrymarum imbre verbum Dei excipiebat; cumque interrogaretur, quomodo interdum conciones tam ineptas tanta cum voluptate audire posset? respondit: Peregrini, exulesque qui litteras, aut nuntios de patria, cognatis, aut amicis audiunt, parum admodum de elegantia eorum elocutione, aut litterarum stylo curant, dummodo gratissimam habeant narrationem; quidni ergo, quicumque, peregrinamur a Domino, etiam minus discrete de eo narrantes libentissimis auribus, ac animis hauriamus?

Margarita conjux Ludovici XI, transiens

atrium quoddam, cum conspexisset Alanum oratorem valde disertum dormientem, accessit, et osculum genis impressit. Cuidam vero miranti, et dicenti, cur hominem tam deformem oscularetur? respondit: Non hominem, sed os illud aureum exoseculor, e quo tot flumina salutaris doctrine ac moralis prudentiæ proflexerunt. ENGELGR., p. I. LUC. EVANG. DOM. SENAG., § 2.

S. Augustinus dicebat: Ego solis iis Scripturarum libris, qui jam canonici appellantur, didici hunc honorem, timoremque deferre, ut nullum eorum auctorum scribendo aliquid errasse, firmissime credam. Alios autem ita lego, ut quantalibet sanctitate doctrinæ præpollent, non ideo verum putem; quia ipsi ita senserunt; sed quia mihi, vel per illos auctores canonicos, vel probabiliter, ratione, quod a vero non abhorreat, persuadere potuerunt. S. AUGUSTINUS, ep. xix, ad S. Hier.

S. Maria Magdalena sedens secus pedes Domini audiebat verbum illius, magno utique desiderio, et attentione. LUC. X, 49.

Romana Ecclesia secundo die Januarii celebrat commemorationem illorum SS. Martyrum, qui, spreto Diocletiani Imperatoris edicto, quo sacri codices tradi jubebantur, potius corpora canificibus, quam Sancta dare canibus maluerunt. EUSEBIUS, l. III, hist., c. III.

S. Carolus Borromæus nudo capite, et flexis genibus Sacra Biblia lectitare consueverat. BALNE, in præf. ad l. com., c. I.

Alphonsus Aragonum Rex sacrum Bibliorum volumen decies quater evoluit, idque etiam commentariis illustravit; unde ita illa memoriæ impressit, ut bene longas partes verbotenus recitare posset. *Ibid.*, c. IV.

S. Cæcilia sacrum Evangelium perpetuo gestabat in sinu; etolvebat. *Ibid.*, c. V.

Alatini in Africa, cum fidei hostes, Diocletiani jussu sacros codices in ignem pararent injicere, repente, licet sereno celo, copiosus imber de celo delapsus ignem extinxit. BARON, ad min. xx.

S. Edmundus, cum quadam die S. Scripturam legens obdormisset, et interim candela in codicem decidisset, ubi evigilavit, codicem, licet candela ardens diu illi inhaerisset, prorsus illæsum reperit. SUARUS, xvi, Novemb.

Joannes Franciscus Binnatus, Ordinis minorum, dies, noctesque de Deo sermonem

continuare diceret, modo qui audire velent, nec deessent: nec dicenti ulla oborietur lassitudo, quia ab aliis operibus defessus his colloquiis vires sibi maxime instaurari sentiebat. Fuit cum de Petri lapsu disputans, tanta diceret incitatione animi, corporisque, ut illius vim hoc non assequens, facto quasi vitæ divortio sine sensu concideret; ubi vero sibi redditus fari potuit, lænissima voce, vultuque in modestiæ argumentum composito: Mi Deus, inquit, ego altius, quam possum, volui evolare. Jo. Rno., l. I, c. II, ex. 7.

S. Philippo Nerio, ore suavissimo de Deo loqui datum est, tanta dexteritate, atque efficacia, et de familiarissime congrederetur, et vehementissime flexanima illa suavi eloquentia hominibus animos immutaret. Dissertit ille inter initia novæ disciplinæ et suggestu, utebaturque submisso, atque pedestri dicendi genere, cujusmodi a suis voluit usurpari; verum cum impetu amoris in Deum ageretur, abstinendum censuit a publico, domesticisque colloctionibus agendam. Itaque frequentabatur ejus cubiculum a summis civibus, atque principibus. Hos solitas exceptos hilaritate, jactisque sacra confabulationis seminibus, jucundissime detinebat, quos divinis plenos cogitationibus a se dimittens messem ipse colligebat amplissimam. *Ibid.*, ex. 4.

In vita S. Antonii de Padua refert Surinus, dum prædicante hoc servo Dei, nobilis quædam matrona compungeretur in corde, ingentemque spiritus conciperet fervorem; dæmon, ut hunc verbi Dei effectum in ipsa impediret, speciem cursoris cujusdam assumpsit, eique filium ejus ab inimicis in servitute abductum, et occisum esse annuntiavit. Sanctus autem vir Dei, fraude dæmonis inspecta, in presentia totius populi matronam his verbis affabatur: Ne timeas, domina, filius tuus, et vivit, et recte valet, cursor autem iste diabolus est, ad quas voces instar fumi, cursor evanuit. *Surinus in vit.*, c. XXIX.

Constantinus Magnus integris horis verbum Dei stans in pedes erectus, summa cum veneratione audiebat, qui cum ab Episcopo sedere jussus esset, respondit: Nefas videri, instituti de Deo disputationibus aures præbere negligentes; Quin etiam ipsum met Imperatorem, si qua inter dicendum incidisset occasio, loquendi de theologia, assurrexisse, eoque habitu tamdiu constitisse vultu con-

tracto, et depressa voce, atque tanta prudentia, et moderatione, ut præsentium animos cælesti disciplina initiare, ac devovere videretur, vid. n. 5. *Esse.*, l. IV, c. XXXIII.

Surinus in vita S. Antonii de Padua refert, quod cum devota quædam mulier avida esset apostolicum hunc virum prædicantem audiendi, nec tamen maritus infirmus dimittere eam vellet, ut foris extra civitatem in campo quodam spatioso ipsum prædicantem audire posset, ascendit in solarium domus suæ, et ex fenestra locum concioni destinatum cupida respexit; ut vel sic nonnihil suo desiderio satisfaceret. Accidit tunc res admiratione digna; dum enim ad duo millaria abesset locus ille, vocem viri Dei prædicantis audivit. Cujus suavitate delectata, hæsit diutius ad fenestram, quam vir ejus forte posset, qui etiam eo nomine objurgavit eam: sed illa respondit, se Patrem Antonium audire concionantem, quod ille audiens, irrisit eam, delirare eam existimans. Illa contra asserente se optime audire eum, ascendit vir ad fenestram eandem, et etiam ipse viri Dei vocem meritis fidelis conjugis percepit, atque ab eo die nunquam ab illius concione abesse voluerunt. *Sua.*, c. XXV.

In vita B. Joannis Columbini legitur, quod ultimo vespere dierum Baecanalium in hospitali civitatis Aretinæ in mensa cum multis aliis constitutus, tanto cum spiritu, et energia de Deo ratiocinari cœperit, ut discursum suum per totam noctem sine ullius fastidio, vel nausea continuavit, adeo ut illicescere diluculo sine ullo cibo sumpto ad Ecclesiam pro accipiendis sacris cineribus properarint. *Mansi, disc. III*, n. 6.

Simile factum in vita S. Claræ virginis legitur; cum enim sæpius sanctum Franciscum, cujus spiritualis filia erat, instanter rogasset, ut solidam refectionem una secum die quadam sibi collibita sumere dignaretur; vir autem Seraphicus hanc ejus petitionem multo tempore dissimulasset, tandem die quadam conventum est inter utrumque, ut ad Ecclesiam B. Mariæ Angelorum simul se conferrent, ubi cum frugalis mensa præparata fuisset, jamque prandere cœpissent, Seraphicus Pater de rebus divinis tanta cum suavitate spiritus discurrere cœpit, ut relicto penitus cibo, omnes in extasim evecti fuerint. *Ibid.*

UTILITAS. — S. Ludovicus, seu Aloysius Bertrandus Ordinis Prædicatorum fabulabatur cum Joanne Alarconio, sodali suo, rebus

divinis, et qui hominis, cum in eos ingredere- tur sermones, mos erat, ardenti animo, atque ore diserebat. Detinuit ea species hominem adolescentem, qui acceptam injuriam, fuste sub pallio armatus, ultum ibat. Eum vero concipit e propinquo divini amoris ignem, quo irarum flammæ condescerunt. Itaque propius accedens: Sospitet te Deus, mi Pater, inquit, prohibuisti a me hoc tuo sermone scelus, paratamque misero pestem avertisti. Jo. Rno., l. I, c. II, ex. 4.

In miraculis B. Andreæ legitur, cum B. Andreas convertisset concubinam cujusdam Præpositi in prædicatione sua dedit ei Evangelium, ut illum portaret, et ut ejus memoria et virtutes ipsius, a peccato sibi, caveret: uxor autem prædicti Præpositi adhuc habens eam suspectam, fecit eam capi, et ad lupanar trahi, et lenonibus tradi, ut ab eis ludificaretur, et cum accedebant ad eam, perdebant vires suas. Cum autem vestem ejus scinderet unus ex eis, et ea de sinu ejus cadeute, vellet vim ei inferre, illa clamante ad Dominum, leo suffocatur; et Angelus apparuit ei confortans eam, et liberans; si hæc in arido, quid in viridi? *Ballov.*, l. III, p. 1, *disc. x.*

In vitis Patrum legitur, quod frater interrogavit senem dicens: Ecce ego rogo seniores, et dicunt mihi de salute animæ meæ, et nihil retineo de verbis eorum; quid autem rogo eos, nihil proficiens? Totus enim sum in impunditia. Erant autem duo vasa vacua, et dixit ei senex: Vade, et affer unum de vasis istis, et mitte in eo oleum, et accende istum stuppam, et refunde oleum, et pone in locum suum: et fecit sic. Et dixit ei: Fac iterum sic; et cum fecisset hoc sæpius dixit ei senex: Affer modo utraque vasa, et vide, quod eorum mundus sit, et respondit: Illud, ubi oleum misi. Cui respondet senex: Sic est, et anima de his, quæ interrogat, quamvis nihil retineat eorum, quæ audit, tamen plus ipsa mundabitur, quam illa, quæ non interrogat quidquam. *Vita PP.*, l. V, libel. x, n. 92.

S. Vincentius Ferrerius similem casum refert de quodam, qui sanctum quemdam Eremitam conveniens, ut audiret verbum Dei; contristabatur, quod nihil memoriæ ipsius adhæreresceret eorum, quæ audiebat, sed confestim cunctorum oblivisceretur. Tunc sanctus homo volens illi ostendere ad oculum effectum verbi Dei, in purificando a calpis, et maculis peccatorum, misit eum ad

fontem cum una cistella foraminibus plena, et immunda, ut portaret sibi aquam in cistella. Ille autem nolens sancto homini contradicere, ivit, et implevit cistellam: sed quando extrahebat eam de fonte, statim cistella evacuabatur, sed fuit purificata. Qui veniens de fonte, dixit, se aquam non posse portare. Sed Eremita ait: Quando tu ivisti ad fontem, eratne cistella immunda? Respondit, quod sic, et modo est pulchra. Ita pari modo quando tu ivisti ad sermonem, de quo Eccl. I. *Fons sapientiæ verbum Dei in excelis*: cistella immunda est, conscientia et vagabunda, et crapulosa, et quando audis verbum Dei, impletur tota; licet memoria nihil retineat, tamen purificatur: Adducitque supra dictam ex Joanne auctoritatem: *Jan vos mundi estis propter sermonem. S. Vincent. S. IV, in Dom. III.*

Surius de S. Eleuthero, a S. Aniceto Papa ad prædicandum misso, refert, quod, cum multas conversiones infidelium feliciter operatus fuisset, inimicus infernalis trauclentam quamdam adversus ipsum Hadriani Imperatoris suscitaverit persecutionem, in qua præfatus Imperator eum ad mortem inferendam querens, Felicem, exercitus sui duccem, ad eum investigandum dimisit, qui Ecclesiam, in qua S. Eleutherius prædicabat, militibus suis cinxit: ipse vero instar furiandi leonis Ecclesiam ingressus fulmina iræ, et furoris sui in eum evibrare constituit; sed quid accidit? Ubi vidit Episcopum suavissimum doctrinæ fluentum profundentem, et ornatissime pietatem annuntiantem iis, qui cum eo versabantur, mirum in modum admirabatur Christi virtutem, et statim mutata sævitia (visus est enim habere animum aptum ad suscipiendum semina pietatis) fit ovis pro lupis, et post persecutore discipulus: ejus verbis illuminatus, et baptizatus, idololatriæ caligine exiuit. *Suarus xviii. April.*

Comes quidam lubricus, cum diu in peccatis vixisset, et semel Ecclesiam intraret, et verbum Dei audiret, illud Ezech. xviii. *Quicumque hora ingenuerit peccator etc.*, ad seipsum reversus, improparvit Dei misericordiam, ut sibi sua peccata indulgeret, quia amplius ei usque ad mortem servire vellet; et postea mundum deseruit, Religionem intravit, et Deo fideliter servavit, et post mortem ejus inventum est supra sepulchrum ejus scriptum litteris aureis illud Psalmi: *Inmisit Deus verbum suum et sanavit eum.* Quis obstinator,

et durior reperiri poterat S. Augustino, qui usque ad etatem triginta trium annorum luto carnalitatibus suæ defixus, tot divinas inspirationes, tot amicorum, et præcipue sanctissimæ matris suæ, saluberrima monita, eum ad respicientiam extimulantia, surdis auribus excepit? Equisnam vero malleus ille fuit, qui cordis ipsius duritiam contrivit? Sola S. Ambrosii concio, quam frequenter auscultabat, non ut fructum inde animæ suæ adferret, sed delectationis causa ob extimiam ejusdem S. Doctoris eloquentiam extimulatus ad eam accessit. Cum cor aperire, inquit ipsemet Augustinus, ad excipiendum, quam diserte diceret, pariter et intrabat, quam vere diceret. Stabat namque attentus, et a verbis S. Ambrosii pendebat, non considerando res, quas dicebat, imo potius illas contemendo, sed in sola ipsius eloquentia se oblectando; et tamen sermo dicentis ipsum vero convertendi vim habuit. MANSI, *disc. x, n. 6.*

In vita S. Philippi Neri scribitur, quod die quadam, vocato ad se penitenti cuidam suo coram se genuflexo, cui Franciscus Zazara nomen erat, (qui adolescens existens, ut dicitur fieret, ac sibi fama in urbe conciliaret, Jurium civillum studiis operam dabat, in iisque se perficere satagebat, ut in Curia romana magnus evaderet) ablandiri vir Dei cõperit, dicendo: O te beatum! nunc studiis incumbis, mox doctoratus lauream consequeris: Hinc factus Jure Consultus vim argenti maximam comparabis, familiam opibus, ac splendore amplificabis, ac tandem quis denegat te ad maximas dignitates evoluturum? O te certe beatum! Tunc magnus factus, me pusillum aspicere dedignaberis. Existimabat juvenis, hæc serio a viro sancto proferri, cum protinus sibi ipsum pectori admovens, sic ejus auribus insurrat: Et quid tandem? Alte animo vox hæc juvenis animo hæsit, ut domum reversus, in unum secum repeteret: Ego studeo, ut in mundo promovear: et quid tandem? Quæ cum defixa cogitatione perpensisset: nec a mente sua illa deponere posset, statuit deinceps celestibus duntaxat divitiis, honoribusque comparandis incumbere, ac demum Philippo mortuo nostram Oratorii congregationem ingressus est, in qua maximæ integritatis sacerdos, probis, magnisque viris apprime carus, et de Congregatione optime meritis vixit. Qui cum sibi injunctam Beati Patris inter sanctos referendi causam summo labore, ac studio

executus esset, atque a sacra rituum Congregatione approbatum de illo Officium ad libitum recitandum obtinisset, tandem ab optimo parente suo, ut pie erudi potest, ad meliorem vitam evocatus fuit. *Vita S. Philippi Neri.*, l. II, c. xv, n. 14.

Josephus Mansi de seipso sequentia narrat: Cum essem in alma urbe notarius, mihi que pro stipulando instrumento quodam exendum esset, solis ardore ingentes, quia ætas erat, fugere volens per Ecclesiam S. Mariæ de Vallicella eo tempore, quo prædicti sermones habebantur, transiens, curiositate ductus, auscultare volui, quid Pater ille, qui pro tempore sermocinabatur, in medium adduceret. Audivi igitur illum de poenarum infernalium æternitate disserentem, ac tandem hæc æternitate cum voluptatem carnalium brevitate comparata, sæpius exclamantem: O æternum, quod numquam habiturum est finem! quæ verba cordi, et memoriæ meæ adeo tenaciter remanserunt impressa, ut, quotiescumque de lasciva societate, cui innexus eram, cogitabam, semper cordi meo insonari hæc verba viderentur: O æternum! sive scriberem, sive animi causa per prætambularem, sive manducarem, sive quidquam aliud facerem, semper hæc voces mihi observabantur: O æternum: illæque sufficiebant, ut susceptæ cum lasciva illa femina conversationi nuntium remitterem, factaque generali confessione mundam pedibus meis subtraherem, vitamque penitentem, et religiosam amplecterer. MANSI, *disc. XIII, n. 5.*

S. Augustinus, cum diu secum circa mutationem vitæ luctaretur, denique audita voce: *Tolle, lege*: Sacra Biblia in manus sumpsit, et, ubi illa verba: *Non in commensationibus etc.*, legisset, lux, et serenitas cordi illius infusa, omnes dubitationis tenebras discussit. S. AUG., l. VIII, *conf. XII.*

S. Paulina jugi S. Scripturæ lectione usque adeo se roborabat, ut in quovis eventu, quantumcumque sinistro, semper eadem, et læta appareret. S. HIER. *in vita.*

S. Franciscus Seraphicus, cum illa Evangelii verba: *Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris, non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta; statim sibi eam regulam sequendam proposuit.* S. BONAV. *in vita.*

Serapion Anachoreta, cum in sacro Codice legisset: *Vade, vende omnia, quæ habes, et da pauperibus;* foras egressus incidit in nudum

mendicum, cui detractam sibi vestem dedit; ipse vero prope nudus cum ab aliis rogaretur, quis cum tam misere spoliasset? digito in Codice, quem sub axilla gerebat, intento: *Hic est, aiebat, qui me spoliavit.* *Fab. conc. VI, post Epiph.*, n. 3. *Matth. XIX, 21.*

Unica Evangelii lectio, qua S. Simeon Stylites illa verba legerat: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum celorum: Beati, qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur:* effecit, ut octoginta annis in columna staret, orationi assiduo vacaret, pene sine cibo, et potu viveret, et angelus potius, quam homo videretur. *Ibidem Matth. v, 3.*

S. Ephrem quondam orans hanc vocem audivit: *Ephrem manduca:* cumque ille responderet: *Quis mihi cibum dabit?* iterum vox dixit: *Abi ad Basilium,* hic te docebit, et panem æternum tibi porriget. Confestim ergo surgens Ephrem S. Basilium quærit, cumque in sacra aede concionantem reperit. Unde facile collegit verbum Dei esse cibum illum, quem manducare jussus erat; maxime cum videret columbam S. Basilio in aurem suggerentem, quidquid in medium proferebat. S. CHRYS. *ho. XXXII, in Gen.*

S. Ida sanctimonialis Cisterciensis non infrequenter totam concionem celesti rore madentem vidit, quamdiu ex suggestu dicebatur, implente scilicet Deo, quod olim petebat Moyses: *Concresecat in pluviam doctrina mea; fluat, ut ros, eloquium meum, quasi imber super herbam, et quasi stillæ super gramina.* *Pædæ. Christ. p. II, c. XXII, § 1, v. 1.*

Nabuchodonosor arborem illam, quæ statum suum designabat, contemplans, nihil ea movebatur, donec vivam Danielis vocem audiret, qua ad penitentiam fuit adductus. DAN. XXIV.

Qui missi fuerant a Phariseis, ut Christum comprehenderent concionantem eum audientes ita compuncti sunt, ut ad Phariseos sint reversi: et interrogati, cur eum non adduxissent, responderunt: *Nunquam sic locutus est homo.* JOAN. VII.

S. Eleutherius ab Aniceto Ecclesiæ Romanæ Pontifice ad verbum Dei nuntiandum missus, cum multis ad pietatem converteret, dæmon inde rabie agitato, et Adriam Imperatorem concilians, cum illo contra veritatem armatur. Itaque Imperator ante alios omnes Eleutherium de medio tollere contendit, et statim cum terribili legatione mittitur Felix ex Ducibus exercitus unus, justus

ut per vim eum adducat, et ante tribunal imperatorum sistat. Qui cum ad Ecclesiam pervenisset, cum extrinsecus militum multitudine circumdedit, ut prædam interciperet, deinde templum ingressus, et truceulenti oculis, et truceulentiore etiam spiritu, tanquam ipso vultu, ejus, qui miserat, savitiam indicans, ubi vidit Episcopum suavissimam doctrinæ fluentem profundentem, et ornatissime pietatem annunciantem iis, qui cum eo versabantur, ille mirum in modum admirabatur Christi virtutem, et statim mutata savitia, fit ovis pro lupo, et pro persecutore discipulus, et priorum veluti oblitus, non latro, et persecutor, sed Christi, quem persequebatur, amicus et discipulus, despiciet Imperatorem, et ad pedes sancti procidit: et ab eo tempore lubens versabatur cum magistro ejus verbis illuminatus, et sic quidem, ut non curat, reverti ad eum, qui miserat. Et cum inter eundem in aquam incidissent, ab Eleutherio baptizatur et idolatriæ caliginem tanquam putrido aliquo indumento, exiit. *En Metaph. Sur. 18 April.*

JUCUNDITAS. — De duobus Fratribus legitur in vitis Patrum, quod cum comparasset refectioem post jejuniū, ineeperunt loqui de Deo, et usque in crastinum ita loquendo de Deo assidue perseveraverunt, ut cibum corporis accipere oblitus fuerint. BELLEVIC. l. III, p. I, *disc. x.*

Bollandus in vita Sanctæ Birgittæ virginis refert, quod sequitur: *Cam convenient in unum locum sanctus Pater (de Sancto Patrio loquitur) et S. Birgitta cum suis, Beatus Pontifex Patribus per tres dies, et noctes non cessavit predicare verbum Dei, et nec sol occidit eis, sed omnes putabant esse unam horam; cumque forinsecus perturbarentur, dixit illis Sanctus Pontifex: Per quadraginta dies, et noctes ita fuissimus nisi aliquis indicasset nobis, et nullam lassitudinem, vel esuriam sensissemus.* BOLLAND. I, *Fabr. fol. 164.*

DAMNUM SPRETI VERBI DEI. — Wolnamus Wigorniensis Episcopus solebat omni die Dominica, sedula devotione populo verbum Dei prædicare: Et quidem verisimile est idipsum fecisse, priusquam Episcopus esset, quem Frater quidam increpans, solus asseruit esse Pontificis, prædicare: monacho vero silentium, et claustrum competere: cui sanctus respondit, verbum Dei non esse alligatum, nihilque Deo gratius quam Chris-

tum annunciare, populumque ab errore via suæ revocare, ideoque se non omissurum. Nocte sequente Frater ille ad tribunal ignoti Judicis in visione ductus, et cur servum suum objurgasset, redargutus, in pavementum visus est sterni, et cædi: lacrymæ in maxillis, et livores evidentes in scapulis evigilantis apparuerunt. Vult enim Deus, ut non desint Ministri, qui verbum suum annuntiant; ac proinde vae illis, qui nihil inde proficiant! quod si vero nonnumquam Prædicatores ad manum non sint, id, sæpe fit, ut, minus castigetur, Deo modicum fructum prævidente, quem inde homines reportaturi essent. *STURIUS x. Jan.*

S. Antoninus refert, quod, cum quadam vice, quidam magnus Prædicator deberet certa die assignata sermonem facere ad populum, ipsa die statuta infirmatus est graviter; populus autem venit ad Ecclesiam illius Ordinis, ejus erat ille frater, copiosissime ad audiendum: Prior autem illius conventus multum anxietate super tali defectu prædicationis, et cum per conventum discurreret, cogitando, quid agendum esset, ecce subito venit ad portam quidam notabilis frater illius Ordinis in apparuit, sed diabolus latens in essentia, tamquam hospes, et petit Priorem: Ducitur ad ipsum, et post salutationem consuetam, respicit ille simulatus hospes in faciem Prioris, et dicit: Pater piissime, ut perpendo, debes esse amaricatus super aliquo negotio; non miror, hoc enim sæpe solet contingere Prælati, propter varios casus, sed oportet habere bonam patientiam: *Necesse est, ut dicit Evangelium, quod veniant scandala: compatiatur vobis; si placeret vobis mihi reserare materiam vestræ angustiae, libenter, si possem, in aliquo vellem juvare.* Respondit Prior: *Revera verum est, quia multam tristitiam habeo, et causam vobis explano, declarans defectum prædicationis faciendæ.* Tunc ille, scilicet diabolus: *Bone Pater, inquit, confidatis in Domino Deo, quia non deficiet vobis: Ego spero in Deo, quod ipse supplebit per me defectum istum, ita quod auditores remanebunt consolati: scitis, quia omnia nova placent, et ego satis studui, et habui practicum bonam in arte hæc; faciatis, possim intrare librariam, videndo aliquos libros; cito inveniam, quod mihi erit necessarium.* Interrogat de aliquibus libris solemnioribus, utpote summa S. Thomæ, cum scriptis, et operibus Alberti Magni, et illis

sibi ostensis, revolvit libros hinc inde. Populo innumerabili congregato, ascendit frater diabolus umbonem. Advenerat autem ad Prædicationem quidam vir sanctus, qui videns illum ascendere pulpitem, et cognoscens diabolum, obstupuit, nil tamen alieni dicit, sed expectat finem videre. Copit Frater diabolus prædicare de bonis Paradisi, de pœnis Inferni, de peccatis, et miseris mundi, propter quæ et illa peribunt, et inferna sequuntur, et cum tanta efficacia, et rationibus, quod commovit omnes ad lacrymas compunctionis. Finita prædicatione descendenti illi occurrit sanctus vir, et vocans eum ad partem, et contestans ex parte Dei, inquit: *O miser, et deceptor hominum, te agnosco; quomodo presumpsisti tantum officium Christi, et Apostolorum suscipere? etsi speciale causam nesciam, scio tamen, quod non nisi ex mala intentione existi.* Unde adjuro te per Deum vivum, ut dicas mihi causam hujus operis. Tunc frater diabolus adjuratus, inquit: *Tacere non possum causam, propter quam assumpsi, ut vides, speciem Fratris Prædicatoris; causa, ob quam prædicavi, est ista. Ecce audisti, quot, et quanta bona dixi de gloria Paradisi, de pœnis inferni, et de peccatis horum populorum; et vidisti, ad quantum letum permoti sunt. Scio mores eorum, parum temporis transibit, et oblitus verborum omnium, nihil facient de his, quæ proposuerant agere, et unde omnia verba audita erunt eis ad majus judicium: quo dicto, evanuit. S. ANTON. II, tit. IX, c. xi, § 3.*

Rusticus quidam, qui numquam volebat audire aliquid de Deo, mortuus est: cum ad Ecclesiam esset delatus, et Sacerdos, et alii Clerici officium legendo, et cantando circa corpus, peragerent, imago Crucifixæ cepit obturare aures suas, manibus a Cruce separatis: quod cum omnes adstantes aspicerent, mirabantur. Tunc Sacerdos ait: *Scitis, quale signum est hoc? Vos scitis, quod iste, qui hic jacet, numquam voluit audire verbum Dei, et ideo est modo in manu diaboli: ideo Christus obturavit aures suas, ne audiat preces, quas pro eo fundimus; et cessaverunt omnes orare. MANSI, d. xxvi, n. 8.*

Apud Janum Nicium in libro de virtutibus, et vitis sequens legitur, quod Genæ circa quosdam Juvenes dissolutionibus suis Prædicatorem sub concione turbantes accidit memorabile exemplum. Hi enim in ædes

sacras coibant, ea præsertim hora, qua concilio tota rerum divinarum interpreti operam dabat, ibique tota populi istius offensione concurrerant, impudentissime mulierum formas contemplari, inter se colloqui, cachinnos tollere, multaque alia facere, quibus ludibrio haberi Deus videbatur. Concionator nullum privatis admonitionibus relictum esse locum animadvertens, statuit, impiam illorum contumaciam de loco superiori palam arguere; quod cum magna vi vocis, et contentione animi ageret, ad objurgationes minas addidit, atque inter cætera interminatus esse dicitur: *Si impij in Deum esse pergerent, neque mores corrigerent, fore, ut ille Crucis baculo ipsorum nequitia obviam iret.* Qua illi oratione vehementer commoti, universi eum adire, ac verborum contumeliis antea oneratum monuerunt, ut linguam compescerent; nam si pergeret esse molestus, dicendo, ipsos Crucis baculo verberandos fore, ut alias antea, illos valido fuste scapulas, et brachia dolaturos. Quibus vir Dei in præsentem quid responderet, non habuit, verum rem totam in Deum rejectit. Neque vero prædicationem suam fefellit eventus: Nam Deum injuriam sibi factam ultus est probe, siquidem intra anni unius spatium ad unum omnes ferro interempti perierunt. *Ibid. d. xxvi, n. 8.*

Cum vivente S. Laurentio Justiniano Venetiarum Patriarcha, Republica, illa propter bella, quæ eidem cum Duce Mediolanensi intercedebant, in gravi perditionis periculo consisteret, Senator quidam Venetus ad quemdam sanctissimæ vitæ Eremitam, qui illis temporibus Coreyre morabatur, accessit, ut ab hoc servo Dei, quemnam bellum illud sortiturum esset exitum, intelligeret: qui eidem, juxta revelationem sibi coelitus factam, respondit, Deum Venetis graviter esse iratum, eo quod populus ille verbum Dei penitus negligeret, jamque dudum civitatem illam in justam injuriæ illius vindictam in desolationem futuram fuisse redactam, nisi B. Laurentius Justin. eandem efficacissimis suis precibus conservasset. *Id. d. xxiv, n. 8.*

Anno Christi Domini trecentesimo quinquagesimo, sub Rege Saporre gravis persecutio in Persiæ adversus Ecclesiam sævit: Per id vero temporis etiam Miles Episcopus martyrio occubuit, in primum apud Persas militaverat, postea vero deserta militia Apostolicam vitam est imitatus. Cum autem Per-

sia ejusdam civitatis Episcopus esset, multosque sæpenumero cruciatus pertulisset, nec ulli isthæ persuadere posset, ut Christianus fieret, iniquo eam impietatem ferens animo, civitatem execratus, inde discessit. Non longo post tempore, cum primarii urbis illius in Regem peccasset, exercitus cum trecentis elephantis eo profectus urbem evertit, et velut agrum colentes in ea sementem fecere. Hunc in modum verbi divini contemptum pœnas justas et graves, tum Deo, tum Episcopo persolvit. *S. THOM. I. II, tras. Eco. c. iv.*

PREDICATUM. — Christus prædicabat verbum Dei, ut potestatem habens, eratque sermo illius potestate plenus. *MATH. VII, 29.*

S. Petrus, cum ipsi, et S. Joanni esset a Principibus Sacerdotum prædicatione interdicta, dixit ad eos: *Si justum est in conspectu Dei, vos potius audire, quam Deum, judicate: non enim possumus, quæ vidimus, et audivimus, non loqui. Act. iv, 19.*

S. Paulus de seipso ad Corinthios scribit: *Ego, cum venissem ad vos, fratres, veni non in sublimitate sermonis, aut sapientiæ, annuntians vobis testimonium Christi: non enim judicavi me scire aliquid inter vos, nisi Jesum Christum, et hunc Crucifixum. (I. Cor. II, 12.)* Et iterum: *Non enim sumus, sicut plurimi, adulterantes verbum Dei, sed ex sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo, in Christo Jesu loquimur. (I. Cor. II, 17.)*

S. Dominicus multas sub concione lacrymas emittebat, unde mire auditores commovit, multisque secum lacrymas ex oculis elicit. *Vita I. IV, c. iv.*

S. Thomas Aquinas multam habebat gratiam in concionibus, in quibus tamen vitabat ea, quæ ad curiositatem potius, quam utilitatem auditorum, pertinere videbantur, ad hominum illorum, quibus concionabatur, captum se accommodans, et acutas, subtilisque disputationes, ac quæstiones ad scholas amandans. *Vita.*

S. Petrus Martyr, ut de eo scribit Antonius Balinghen, tanto cum confluxu populi concionabatur, ut in carruca pictis assensibus clausa fuerit ad cathedram deportandus, ne a populo, ut antea fieri consueverat, tantopere comprimeretur. *BALINGHEN, in pres. ad oc. com. xxii.*

S. Gregorius Nazianzenus per plures sæpe horas disserit, tanto cum fructu, solatio, et

aviditate auditorum, ut nullum murmur, nulla tussis, nullus screatus audiret, sed soli frequenter gemitus erumperent. S. GREG. *Naz. or. XII, q. 2.*

Venerabilis Beda, cum aliquando ob defectum auditorum concionem finiret, lapides responderunt: *Amen venerabilis Pater*; unde hoc nomen ei deinceps constanter datum est. *RADERUS in vita.*

De S. Francisco scribit D. Bonaventura: Erat verbum ejus, quasi ignis ardens, penetrans intima cordis, cum non humanæ inventionis ornatum prætenderet, sed divinæ revelationis afflatus reholeret. Ejus assidua erat concio: *Labor modicus, voluptas æterna: voluptas modica, pœna perpetua: multorum vocatio, paucorum electio, omnium retributio.* S. BONAV. c. VIII, vii.

S. Vincentio Ferrerio verba faciente interitum 80000 hominum ad ipsum audientium confluere, ita ut sæpe in campis illi prædicandum foret. *STRUUS, in vit.*

S. Antonium de Padua populus etiam ardente sole, et stillante pluvia sub diu audiebat; quin, et pisces ad illum audiendum littori fluminis Marecchiæ adnatasse scribunt. *FAB. conc. in Dom. 4, post. Pent.*

S. Equitius, cum quidam interrogaret, cur ipse sacris Ordinibus non initiatus concionari præsumeret? respondit, quadam nocte speciosum puerum sibi apparuisse, atque in lingua medicinale ferramentum, seu phlebotomum possuisse dicendo: *Ecce posui verba mea in ore tuo, egredere ad prædicandum. Ex illa die etiam cum volucro, de Deo tacere non possum.* S. GREG. *DIAL. I, c. XXI.*

Fulco de Gandavo, Canonici apud Insulas, cum a Jacobo Vitriaco Legato Apostolico rogatus, ut secum crucem per Flandriam prædicaret, constanter id renuisset, Jacobus rogavit Deum, ut eum non solum ad hoc opus, quod sprevisset, sed alia etiam omnia, inutilem redderet; ad quæ verba mox eum quartana febris invasit, et usque finem vite per viginti quatuor annos irremediabiliter lecto affixum retinuit. *CANTIFA. I, 1, apum c. XIII.*

EXEMPLA DOMESTICA.

S. Ignatius censebat, Societatem non posse melius innoscere, quam concionibus hominis. Aiebat autem, Concionatoribus, quæ dicturi sunt, diligenter scribenda, et multo

ante præmeditanda esse: nihil temere asserendum: vitia hominum potius modeste castiganda, quam plausibilia afferenda, quæ aures tantum delectent. (H. S. p. 1, l. XVI, n. 31.) Suarum vero concionum materia erat, vitiorum detestatio, virtutum prædicatio, et ut peccatores ad cor redirent, et infinitum Dei in se amorem agnoscerent. *RUBAD. I, V, c. XI.*

S. Franciscus Xaverius Bononiæ cum ingenti fructu concionabatur. Modus ejus erat, maximus ardor, sententiæ gravissimæ, nullas fucus orationis, totius corporis ad modestiam, et humilitatem conformatio; emicans ex ore, et oculis pietas, quæ ostendebat, quidquid diceret, ex intimo pectore proficisci: materia ejus erat amor, timorque Domini. Unde una die in Insula Travnanco-ride decem hominum millia christianæ fidei amor accendit, Christoque per baptismum genuit. (*Vita* l. I, c. VII.) Nec dubitavit Thomas Bozins dicere, plures ab eo per decem annos ad Catholicam fidem adductos, quam per universos Hæreticos seductos esse. *BOZINS I, VI, de sign. Eccl. sign. 20.*

Primi decem Patres, dum in diversis Italiæ civitatibus anno 1337, concionari inciperent, hunc sibi concionandi modum præfixerunt, ut in auditorum pectoribus studium virtutis ingenerent, et odium acre vitiorum, Decalogi, Ecclesiæque præcepta diligenter enuclerent, et ad ea servanda sempiternis aut superum præmiis objiciendo impellant, aut inferorum suppliciis, omninoque intelligent, sibi magis agendum ad populum ardore animi, atque oculorum lucrandum, quam oratione composita, delectuque verborum. *HIST. Soc. I, II, n. 24.*

P. Petrus Faber aiebat, concionatorem eo spiritu dicere debere, quo concepit; concipere autem debere ex Spiritu Sancto; sic Christum venisse in templum. (*Vita* l. I, XIX) Cum eum latera infirmiora, et crebre valetudines a suggestu arcerent, ubicumque tamen pedem poneret, in Italia, Germania, Hispania, Lusitania, frequentissimo celebrabatur concursu hominum, quos suavissima de rebus ad animæ salutem spectantibus confabulatione sæpius æger, ac decumbens detinebat, atque arcana divinæ interiorisque sapientiæ edocebat. Itaque illius diversoria erant admirabilium sermonum officinæ, quibus libenter inscriberes vetus illud Antiqui: *Hic moerentibus consolatio adhibetur* Jo. RHO. I, I, c. II, ex. 2, *nost.*

P. Jacobus Laynes sæpe octo, novemque auditorum millia habuit. Una concione de S. Magdal. lacrymis octo meretriculas convertit. *IB. I, VIII, n. 18.*

P. Franciscus Strada Lovanii Metaphysicæ studiosus, et annorum viginti quatuor, suggerente materiam P. Petro Fabro, concionabatur præcipuis Theologiæ Doctoribus tanto spiritus ardore, ut ubertim illis lacrymæ ex oculis fluxerint. Concurrebant et feminae, linguæ latinæ ignaræ, tantum ut os spectarent agentis, et a sacro illius igne incallescere. Unde et Brixie intra modicum tempus centum, et plures adolescentes, licet ipsemet adhuc adolescens concionibus ad varias Religiones perduxit. *IB. I, V, n. 48.*

P. Basilius Avila cum Hispali de condonandis injuriis fuisset concionatus, elatis in media oratione clamoribus multi professi sunt eodem in loco se cuncta remittere, hic patris necem, ille matris, tertius filie, inimicitias alii inexpiabiles. *IB. I, XV, n. 91.*

P. Basilius Riberam S. Andreae Festo concionantem, ingens visus est circum micare splendor, et Christus sereno vultu dicentis inniti humeris, ac velut complexu fovere. Dum ille interim ex multis, quæ in solio fervore dixit, hæc serventius pronuntiaret. O admirandam Dei, et S. Litterarum dignitatem! nullum habent apicem SS. paginae, qui non divinis sit plenus mysteriis. Sub hæc, pia anima, cui hæc omnia dabatur intueri Christum dicentem audivit: *Hic est, o filia, qui germano Scripturas meas sensu, et ea veritate, quam ipsi infundo, explicat.* *Pædagog. Christ. p. 2, c. XXII, § 1.*

P. Joannes Fernandus, cum jam senex ob imbecillitatem ad suggestum ducendus esset, inter dicendum ita exardescerat, ut nullus juvenum eo intensius, validiusque concionaretur. *II, S.*

P. Sebastianum Barradium Deus, et natura in concionatorem formaverat. Status corporis erectus, et exoelsus, angusta facies, vox sonora, insitus quidam a natura lepor, tantus vero zelus, ut ab Academicis alter Paulus dicebatur. Materia illius erant quatuor novissima, incertitudo salutis, peccatorum detestatio, mundi vanitas. In omni concione sententiam illam: *vanitas vanitatum, etc.*, et momentum, unde pendet æternitas etc., inculcabat. Solebant plurimi dicere, vereri se, ne Barradium in die judicii accusatorem habeant. Anno 1592, tot juvenes

nobilissimos suis concionibus in Franciscanorum Cœnobium movit, ut, Guardianus diceret, optare se, ut Superiores vel Barradium amoverent, aut eos, qui admitti cuperent in suum Cœnobium, in suam Societatem admitterent. Tanti vero erat vel aspectus illius, ut multi dicerent, plus se illius aspectu, quam aliorum complexu concionibus moveri. *Vita itinerario præfata.*

P. Joannes de la Placa Hispanus concionator erat efficacissimus, sine fuce, plenus gravitate, et ratiocinationibus, sic ut divites fugerunt ejus conciones, ne ad paupertatis amorem persuaderent. Etsi paucissimos haberet auditores, æque concionabatur, quia, inquebat: S. Angelus Custos, licet tantus cœli Princeps, non designatur uni tantum homini assistere, et consilia sua licet sæpe, repulsa, denuo instillare. Is erat concionis ejus scopus, ut unicuique persuaderet, tutissimam, et facillimam ad eorum viam esse, si suum quisque officium perfectissime implet. *Coll. Mac. 1602, an.*

P. Gonzalvus Silveira conciones suas multo magis divina meditando, quam libros legendo apparabat; longo enim tempore præter Breviarium, Biblia Sacra, et vitas Patrum, alium prorsus non habuit. Christi cruci affixi, et Deiparæ effigies ejus erant præcipui libri; hæc ille volumina maximeolvebat, cum se ad concionem parabat, unde tam instructus redibat ut plerumque duas, aut tres horas (semel omnino duodecim sine interruptione, et tædio auditorum) peroraret. *Vita, l. II, c. XII.*

P. Michael a Fontibus sæpe jusus est inter unius, et alterius horæ spatium concionari; mox ut obediret, ad Christi crucem se prosteruens, ex illo libro conciones suas faciebat, et dein ad stuporem dicebat; neque de ardore concionandi remittebat, etsi paucissimos haberet Auditores. *Ann. 1606. Pros. Ar. Do. Prof. Valent.*

P. Jo. Baptista Parma, cum Fontenetti in Paraseve de Christi Passione concionaretur, tantam ipse lacrymarum copiam fudit, ut ex ipsa concione aliquot ex primioribus veriti, ne inter lacrymas, et suspiria spiritus, vita ei deiceret, suggestum condescendit, monituri, ut sibi parceret. *Hist. Soc., p. 1, l. XIV, n. 68.*

P. Ottellus Florentiæ concionator, etsi nihil in eo pictum, nihil elaboratum esset, sed miserabili voce cachinnos potius ad initio moveret; ubi tamen illius fervorem cons,

pexerunt, omnes in lacrymas, et lamentabiles voces erupere. *Ibid.*, l. VII, n. 27.

P. Antonius Madrius novitius ita concionabatur, ut populus diceret, ipsas columnas ejus verbis tremefieri. Is, cum aliquando conversarum meretricum inopiam in concione commendaret, statim quadraginta viri Societatem invenerunt, ut respicientes feminas singulis diebus invicem alerent. *Hist. Soc.*, l. XVI, n. 57.

P. Joannes Ramirius duas, et viginti pelliceas una concione convertit; in Quadragesima vero ducentis religionem persuasit. *Ib.* p. 2, l. VIII, n. 26.

Bononiae descenderant aliquando in templum P. Silvester, et P. Palmius. Cumque ante Eucharistiam orarent, et quilibet alterum concionatorem putaret, movit tandem editus, tempus esse, ut unus ad concionem diceret. Jussit ergo Silvester Palmium ascendere, qui non paruit dumtaxat, sed tantos etiam motus excitavit, ut populus effuse lacrymari cepit, multique tum viri, tum mulieres se in Monasteria abiderint. *Ib.*, l. XIV, n. 91.

P. Ignatius Magtinius vir ad miracula usque sanctus, Sebastiani Regis Lusitaniae concionator stupendus, fassus est tamen postea, cum, posito hoc munere, Catechismum doceret, aegros inviseret, diutius contemplari cepit omnes illos annos, quibus tam eleganter perorabat, misere sibi periisse. *An. Lusit.* 1598. *Coll. Conimbr.*

P. Oclavius Gondius concionator admirandus, ante quamvis concionem, se, licet debili esset corpore, flagellabat, et per duas horas ante Christi Crucifixi imaginem multis cum lacrymis suam concionem Deo proponebat. *An. Vez.* 1608.

P. Conradus Onnekink solebat conciones suas flexis genibus scribere, quasi a Deo illas excepturus. *Prov. Rhe. an.* 1607.

P. Petrus Canisius Augustae in Quadragesima concionatus, nunquam ad dicendum accessit, nisi cum ingenti praemeditatione, multis ad Deum fuis precibus, et magna corporis afflictatione. *Magunt. Coll. Vita.* l. II, f. 191.

EXEMPLA PROFANA.

Saracenus quidam, cum Florentiae concionem audiens in lacrymas solveretur, rogatus, cur fletet? respondit: Saracenum camilitatem, et Christianorum oscitantiam,

atque ingratitude me defleto; si namque haec concio Damasci facta esset in centum milium corona, plures octoginta sex milibus ab errore conversi fuissent. *S. Beax. de Busto* p. 120, *Sar.* s. III.

Theodorus, cum in tragodia sententiis, S. Scripturae ad jocos, et risum abuteretur, continuo caecitate percussus est. *Euseb. ces.* l. VIII, de *praed. Ev.*

Teopompus historicus, cum ex veteri testamento quaedam profanae suae historiae ridicule conaretur inserere, subito in terram decidens insanire cepit. *Ibid.*

SIMILITUDINES.

QUALITAS. — Sicut pluit Dominus super segetes, et spinas, sed segeti pluit ad horreum, spinis ad ignem, et tamen una est pluvia; sic verbum Dei in omnes compluit; videat quisque, qualem radicem habeat; videat quisque, quo trahat pluviam bonam. Si eam trahit, ut generet spinas, nunquid Dei pluvia accusanda est, antequam veniat ad radicem? dulcis est pluvia illa, dulce est verbum Dei, donec veniat ad cor malum. *S. Aug. de bened. Esau, et Jacob.*

Sicut medicus ex herbarum, arborum, metallorum venis, et succis, vel animalium naturis medicamenta componit, quas tamen, antequam in medicinam aptentur, parvi faciunt homines; sic licet verbum Dei secundum se vile appareat; si tamen a Deo, et ejus ministris medicinae loco offeratur, magni aestimandum est. *Hon.* VIII, in *Levit.*

Sicut ex auro uno alii murenas, alii annulos, alii dextralia ad ornamentum faciunt; ita ex una Scripturae sententia expositores quippe per innumeros intellectus quasi varia ornamenta componunt: quae tamen omnia ad decorem coelestis Sponsae proficiunt. *S. Greg. in Regist.* l. II, ep. X.

Sicut artificiosae picturae cortinis obvelantur, non ut omnino negetur intuitus, sed ut aestimatio concilietur, et desiderium videndi acuat; sic Deus Sacram Scripturam cortinis parabolarum, et obscuritatis involvit, ad Majestatem ejusdem insinuandam, mentemque lectionis desiderio accendendam. *Fab. conc.* VII, in *Dom.* III, post *Pen.* n. 1.

Sicut una, et eadem species mannae, aliis vermes et putredines generabat; aliis vero salubrem cibum conferebat, et vitae neces-

sarium; ita et nostrum manna est verbum Dei, et apud nos sermo Dei aliis efficitur ad salutem, aliis ad poenam. *Origen hom.* III, in *Num.*

Sicut agricola non nisi in tempore congruo, et mense opportuno seminat, propitiasque constellationes observat: ita quoque qui in animabus fructum producere contendit, similem habere debet providentiam, ut verbum Dei tempore, loco, et occasionibus opportunis disseminetur. Unde apud Amos dicitur *Ideo prudens in tempore illo tacebit, quia tempus malum est*, id est, ut Lyranus exponit, cessabit a correctione vestra, videns quod non esset ad vestram emendationem, sed magis ad peccatorum vestrorum aggravationem. *Mansi.* d. v. n. 5.

Sicut semen non subito fructum suum producit, sed post multos menses; ita quoque nonnumquam accedit praedicationi verbi Dei, quod non subito operationem suam exercit, sed suo tempore idipsum facit. *Ibid.* n. 7.

Sicut semen in primis radices agit, deinde surgit in caulem, postea in arborem, frondibus, ramis, floribus, fructibus ornatum; sic verbum divinum in animo humano haerens, radicibus primum, deinde virtutibus omnibus coloratum, ramis, floribusque virescit, donec perfectum in gloria sempiterna cultori suo fructum parit. Hoc est, quod Christus dixit: *Regnum Dei intra vos est*. Haec verba de hoc semine intellexit, quia verbum Dei producit, et virtualiter continet in se regnum Dei: Ex verbo enim Dei oritur Fides, et ex Fide, Spes, Charitas caeterae virtutes, et opera bona, quibus regnum caelorum debetur. *Didac. Stella in Luc.*

Sicut semen tunc in securo est positum, deque ipso sperare licet, quod radices, et germina producturum sit, quando est terra coopertum, semen enim nudum, et publice patens a volucris facile devorari potest; eodem modo sperare licet, quod verbum Dei tunc praecipue fructus in nobis sit producturum, si illud in corde nostro reposuerimus. *Mansi.* l. III, n. 9.

Sicut semen copiosorem est allatum fructum, si terra a spinis, herbis perniciosis, lapidibus, tribulis, aliisque similibus rebus noxiis fuerit repurgata; eodem quoque modo verbum Dei majorem in anima pura, et mundo corde profectum facit, quam in corde quodam multis inordinatis affectibus coinquinato: Ac proinde Jeremias Propheta ait:

Novate vobis novale, et nolite serere super spinas. *Ib.* n. 10.

Sicut unusquisque libenter audit loqui de re, quam diligit; ita, qui diligit Deum, et vitam beatam, Dei verba libenter audit, et affectuose conservat, et in hoc salus nostra consistit. Debemus ergo verba sacra cum magna attentione, intima affectione, humiliter reverentia legere, audire, proferre, tamquam epistolas nobis divinitus missas. Beda aliam habet considerationem; quae etiam in aliis legitur, dicit enim: Interrogat se unusquisque, si verba Dei in aure cordis percipit, et intelligit unde sit. Coelestem Patriam desiderare Veritas jubet, carnis desideria contere, mundi gloriam declinare, aliena non rapere, propria largiri. Penset ergo apud se unusquisque vestrum, si haec vox Dei in cordis ejus aure convaluit, et quae jam ex Deo sit, agnoscat. *Dionys. Cart.* in c. III, *Jo.*

Sicut cibus non prodest, nisi cum fuerit masticatus, et in stomachum descenderit; sic non proficit ad salutem verbum, nisi cum fuerit intellectus, et memoriae traditum: Nam sicut cibus nihil prodest, si manducaverimus, et iterum evomimus eum de stomacho; sic nihil in nobis prodest verbum, quod audimus, si obliviscimur illud; cibus, qui in stomacho stat, ille confortat; et sermo, qui in memoria manet, ille salvat. *Auctor. oper. imp. h. xl.*

NECESSITAS. — Sicut luce semper indigemus in tenebris noctis, et multo magis in die: ideo nocturno tempore accendimus lucernam; de die vero sol suum nobis lumen copiose ministrat; eodem modo verbum Dei lucerna appellatur, quia lumen nobis praefert, ne offendamus in gressibus nostris: *Lucerna pedibus meis verbum tuum*, inquit David. Et S. Ambrosius ait: Nobis lucerna ejus luceat, ne possimus errare: et lucerna verbum est, sicut verum lumen est verbum, quod totum illuminat mundum. *S. Amb.* l. VII, in *Luc.*

Sicut juxta Philosophos, omnes morerentur, si una die cessaret sol facere cursum suum, qui habet splendorem, calorem, et vigorem; ita si verbum Dei non praedicaretur, et non communicaretur animabus, ut possent incitari, et illuminari splendore veritatis, et calefieri in ardore illius, omnes spiritualiter morerentur. *S. Ben.* s. IV, S. V, in *Dom.* I, *Quadr.*

Sicut corpus sine alimento subsistere ne-